

Załącznik do Uchwały Nr 140/ 2016

Zarządu Powiatu Leszczyńskiego

z dnia 8 czerwca 2016 r.

Analiza zapotrzebowania na dodatkowe zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i zajęć specjalistycznych oraz wyposażenia w pomoce dydaktyczne i specjalistyczny sprzęt dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Górznie.

Autorzy analizy:

Iwona Stiller, Krystyna Śliwińska, Lilianna Głowacz, Mariusz Górski

1. Opis obszaru problemowego

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Rydzynie położony jest w gminie Rydzyna, powiat leszczyński, w województwie wielkopolskim. Zespół Szkół przy MSWiA w Górznie znajduje się w gminie Krzemieniewo, powiat leszczyński, w województwie wielkopolskim. Wszyscy uczniowie powyższych szkół posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Specyfika placówek edukacyjnych, których organem prowadzącym jest Powiat Leszczyński, nakłada na szkoły dodatkowe wyzwania związane z wyrównywaniem szans w dostępie do kapitałów: społecznego, kulturowego, edukacyjnego w kontekście odnalezienia się na rynku pracy.

Grupą docelową objętą wsparciem w ramach planowanych działań projektowych są:

- a) uczniowie klas 1-6 szkoły podstawowej,
- b) uczniowie klas 1-3 gimnazjum,
- c) uczniowie klasy I-III liceum ogólnokształcącego,
- d) nauczyciele SOSW i ZSS w Górznie

Charakterystyka grupy docelowej:

- uczniowie z niepełnosprawnością różnego typu, w tym niepełnosprawności ze sprzężeniami,
- uczniowie pochodzą z rodzin o trudnej sytuacji bytowej, często połączoną z zaniedbaniami środowiskowymi,
- wielu uczniów mieszka na obszarach strategicznej interwencji, w dużej odległości od szkoły, co stwarza trudności i ogranicza czas przebywania w szkole,
- kilkoro uczniów zostało przeniesionych do szkoły w związku z niepowodzeniami edukacyjnymi w innych placówkach.

Wsparcie w ramach projektu powinno pomóc w rozwiązaniu problemów (określonych w koncepcji pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie na lata 2013-2018 oraz koncepcji pracy Zespołu Szkół Specjalnych w Górznie)

- a) baza szkoły wymaga dostosowania do wyzwań nowoczesnego procesu dydaktycznego,
- b) potrzeba wdrażania innowacji pedagogicznych,
- c) wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów,
- d) brak wysokich aspiracji edukacyjnych uczniów i rodziców,
- e) niska motywacja podjęcia trudu nauki na wyższych etapach edukacyjnych,

f) trudności w organizacji pracy poza lekcjami (np. brak pomocy dydaktycznych uatrakcyjnających zajęcia, trudności związane z powrotem do domu w godzinach późno popołudniowych uzależnionych od różnych środków komunikacji),

g) podnoszenie jakości pracy szkoły w zakresie kształcenia i wychowania.

h) stosowanie nowatorskich form i metod pracy dydaktycznej,

i) rozbudzanie ciekawości poznawczej ucznia przez urozmaicenie metod i form pracy, indywidualizacja pracy z uczniem niepełnosprawnym.

Ważnym aspektem projektu będzie przełamywanie stereotypów dotyczących osób niepełnosprawnych.

Zakres diagnozy obejmuje:

a) analizę zapotrzebowania na zajęcia pozalekcyjne, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć matematyczno-przyrodniczych, zajęć specjalistycznych oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy,

b) analizę bazy wyposażenia szkoły pod kątem nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, prowadzenia zajęć specjalistycznych,

c) analizę zapotrzebowania nauczycieli na doskonalenie zawodowe.

Celem ogólnym diagnozy jest określenie zapotrzebowania na wsparcie w ramach projektu, a w szczególności:

a) analiza zapotrzebowania na zajęcia pozalekcyjne, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć matematyczno-przyrodniczych, zajęć specjalistycznych oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy,

b) analiza bazy wyposażenia szkoły pod kątem nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i prowadzenia zajęć specjalistycznych,

c) analiza zapotrzebowania nauczycieli na doskonalenie zawodowe.

2. Opis procedury diagnozy

2.1. Diagnoza i analiza problemu

Diagnoza problemu została oparta na analizie danych zastanych i badaniu ankietowym. Analizie danych zastanych tzw. desk-research, wykorzystująca przede wszystkim dokumenty opracowane w szkole.

Wykaz źródeł:

a) Koncepcja pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie oraz Koncepcja pracy Zespołu Szkół w Górninie

b) dokumenty szkolne (akta uczniów, dzienniki zajęć pozalekcyjnych)

Badanie ankietowe, zostało zrealizowane w maju 2016. Podczas badania wykorzystano 2 ankiety:

a) Ankieta nr 1 potrzeb placówki oświatowej,

b) Ankieta nr 2 zapotrzebowanie na pomoce dydaktyczne i inny niezbędny sprzęt

2.2. Zastosowane narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety nr 1 składał się z 30 pytań (otwartych, półotwartych, zamkniętych) obejmujących następujące obszary:

a) dane szkoły (liczba uczniów w podziale na klasy, wyniki szkoły, średnia odległość od szkoły itp., czy szkoła posiada dokumenty dotyczące rozwoju szkoły, jej wizji itp.),

b) zajęcia pozalekcyjne (jakie zajęcia były realizowane w szkole w ramach projektów, w ramach budżetu organu prowadzącego, zapotrzebowanie na zajęcia wyrównawczo-kompensacyjne, zapotrzebowanie na zajęcia dodatkowe, czy w szkole jest nauczyciel, który może poprowadzić zajęcia, pytanie dotyczące możliwości organizacji półkolonii, zainteresowanie zastosowaniem innowacyjnych metod nauczania),

c) program doradztwa edukacyjno-zawodowego (czy w szkole funkcjonuje Szkolny System Doradztwa Zawodowego, czy szkoła zatrudnia psychologa, czy w szkole prowadzone są zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego, w jaki sposób prowadzone są zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego, zapotrzebowanie na formy doradztwa edukacyjno-zawodowego),

d) baza dydaktyczna szkoły - zapotrzebowanie szkół na sprzęt dydaktyczny w odniesieniu do poszczególnych pracowni np. matematycznej, fizyczno-chemicznej, przyrodniczej),

e) doskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej (zainteresowanie nauczycieli podnoszeniem kwalifikacji m.in. w obszarze nowych, innowacyjnych metod nauczania),

f) zaangażowanie rodziców / opiekunów prawnych w proces edukacji dzieci i młodzieży (pytanie o formy zaangażowania),

g) dodatkowe uwagi.

Kwestionariusze ankiety nr 2 składały się z pytań dotyczących posiadania przez szkołę wyposażenia pracowni zgodnie z katalogiem wyposażenia szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych opracowany przez MEN, badana była ilość sprzętu posiadana przez szkołę oraz jaka ilość powinna być dokupiona. Badane było również zapotrzebowanie na inne wyposażenie niewymienione w katalogu MEN, przeanalizowano również zasadność remontów związanych z utworzeniem nowych pracowni przedmiotowych.

2.3. Wskaźniki i źródła danych

Lp.	Wskaźnik	Źródło danych
1.	Liczba uczniów w szkole z podziałem na płeć	Ankieta nr 1
2.	Liczba uczniów z obszarów strategicznej interwencji	Ankieta nr 1
3.	Liczba uczniów niepełnosprawnych z podziałem na płeć oraz rodzaj niepełnosprawności	Ankieta nr 1
4.	Rodzaj i liczba zajęć pozalekcyjnych finansowanych w poprzednim roku szkolnym realizowane w ramach budżetu szkoły	Ankieta nr 1
5.	Rodzaj i liczba zajęć pozalekcyjnych finansowanych w poprzednim roku szkolnym realizowane z źródeł innych niż budżet szkoły	Ankieta nr 1
6.	Zapotrzebowanie na zajęcia: zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze, zajęcia dodatkowe rozwijające	Ankieta nr 1
7.	Dodatkowa aktywność szkoły w okresie wakacji	Ankieta nr 1
8.	Organizacja wydarzeń promujących naukę	Ankieta nr 1
9.	Zapotrzebowanie uczniów na zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe zgodnie z definicją z wytycznych dot. Edukacji	
10.	Rodzaje specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów	Ankieta nr 1
11.	Forma doradztwa edukacyjnego w szkole oferowanego uczniom	Ankieta nr 1
12.	Zaplecze infrastrukturalne szkoły	Ankieta nr 1
13.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni biologicznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
14.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni chemicznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
15.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni fizycznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
16.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni geograficznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
17.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni matematycznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
18.	Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni specjalistycznej	Ankieta nr 1, ankieta nr 2
19.	Zapotrzebowanie na doskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej	Ankieta nr 1

3. Wyniki diagnozy potrzeb szkół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie i Zespołu Szkół Specjalnych w Górznie

Wskaźnik 1 Liczba uczniów w szkole z podziałem na płeć

Lp.	Szkoła	K	M
SOSW w Rydzynie			
1	Szkoła Podstawowa	11	18
2	Gimnazjum w Rydzynie	16	25
3	Szkoła Podstawowa dla Słabosłyszących	6	6
4	Gimnazjum dla Słabosłyszących	1	8
5	Liceum Ogólnokształcące dla Słabosłyszących	8	11
ZSS w Górznie			
6	Szkoła Podstawowa	0	9
7	Gimnazjum	2	8

Wskaźnik 2 Liczba uczniów z obszarów strategicznej interwencji

Lp.		Ilość uczniów
SOSW w Rydzynie		
1	Szkoła Podstawowa	21
2	Gimnazjum	20
3	Szkoła Podstawowa dla Słabosłyszących	7
4	Gimnazjum dla Słabosłyszących	5
5	Liceum Ogólnokształcące dla Słabosłyszących	12
ZSS w Górznie		
6	Szkoła Podstawowa	8
7	Gimnazjum	6

Wskaźnik 3 Liczba uczniów niepełnosprawnych z podziałem na płeć oraz rodzaj niepełnosprawności

1) Szkoła specjalna przy SOSW w Rydzynie

Lp.	Rodzaj niepełnosprawności	Ilość dziewcząt	Ilość chłopców
Szkoła Podstawowa			
1	Upośledzenie w stopniu lekkim	4	8
Gimnazjum			
1	Upośledzenie w stopniu lekkim	9	16

2) Szkoła dla niesłyszących i słabosłyszących przy SOSW w Rydzynie

Lp.	Rodzaj niepełnosprawności	Ilość dziewcząt	Ilość chłopców
Szkoła Podstawowa			
1	słabosłyszący	3	6
2	niesłyszący	2	0
Gimnazjum			
1	słabosłyszący	1	2

2	niestyszący	0	6
Liceum ogólnokształcące			
1	stąbstyszący	0	3
2	niestyszący	8	8

3) Zespół Szkół w Górnice

Lp.	Rodzaj niepełnosprawności	Ilość dziewcząt	Ilość chłopców
Szkoła Podstawowa			
1	Upośledzenie w stopniu lekkim	0	9
Gimnazjum			
1	Upośledzenie w stopniu lekkim	2	8

Wskaźnik 4 Zajęcia realizowane w ramach budżetu szkoły

Uczestnikami zajęć pozalekcyjnych realizowanych w ramach budżetu szkoły są uczniowie poszczególnych szkół. Zespół uczniów na zajęciach w większości przypadków stanowią najczęściej całe klasy, jednak w zależności od rodzaju zajęć, potrzeb uczniów i barier na zajęcia przychodzą grupy od 2 do 7 uczniów.

1) Zajęcia dodatkowe prowadzone przez nauczycieli w SOSW w Rydzynie w ramach KN art. 42 pkt 2

Lp.	Ilość godzin na tydzień	Rodzaj zajęć
1	2	Hipoterapia
2	1	Klub historyczny
3	1	Koło PCK- rozwijanie zainteresowań prozdrowotnych
4	2	Koło przyrodnicze "Przyroda wokół mnie"
5	2	Kółko geograficzne
6	3	Kółko turystyczne- rozwijanie zainteresowań uczniów
7	6	Praca z uczniem mającym trudności w nauce
8	4	Praca z uczniem mającym trudności w nauce- język niemiecki
9	6	Praca z uczniem mającym trudności w nauce- matematyka
10	1	Praca z uczniem zdolnym- przygotowanie do konkursów matematycznych
11	1	Praca z uczniem zdolnym- przygotowanie do egzaminu maturalnego
12	1	Przygotowanie do egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego
13	2	Przygotowanie do I Komunii i Bierzmowania
14	2	Szkolny Klub Europejski
15	2	Zajęcia artystyczne
16	1	Zajęcia czytelnicze
17	4	Zajęcia na basenie
18	1	Zajęcia plastyczne
19	1	Zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów- czytelnictwo
20	2	Zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów- fizyka
21	2	Zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów- język polski
22	7	Zajęcia sportowe
23	1	Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego

2) Zajęcia dodatkowe prowadzone przez nauczycieli ZSS w Górnicy w ramach KN art. 42 pkt. 2 (ilość godzin tygodniowo):

- kółka zainteresowań:
 - informatyczne – 1 godz.
 - przyrodnicze – 1 godz.
 - redakcyjne – 1 godz.
 - muzyczne – 1 godz.
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze – 6
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne – 6
- terapia pedagogiczna – 1
- socjoterapeutyczne – 1

Wskaźnik 5 Rodzaj i liczba zajęć pozalekcyjnych finansowanych w poprzednim roku szkolnym realizowane ze źródeł innych niż budżet szkoły

Zajęcia realizowane z innych źródeł niż budżet szkoły to zajęcia na basenie w programie "Już pływam". W zajęciach tych uczestniczą uczniowie szkół podstawowych SOSW z Rydzyny, w wymiarze 2 godzin w szkole dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie i 2 godzin w szkole dla dzieci niesłyszących i słabosłyszących tygodniowo. Grupa liczy od 3-7 uczestników.

W ZSS w Górnicy nie prowadzono żadnych zajęć realizowanych z innych źródeł niż budżet szkoły.

Wskaźnik 6 Zapotrzebowanie na zajęcia wyrównawcze, kompensacyjne i rozwijające w SOSW i ZSS

Lp.	SP 1-6	GIM	ILO
1	logopedyczne	logopedyczne	logopedyczne
2	rewalidacyjne	rewalidacyjne	rewalidacyjne
3	korekcyjno-kompensacyjne	korekcyjno-kompensacyjne	korekcyjno-kompensacyjne
4	sportowe	socjoterapeutyczne	socjoterapeutyczne
5	edukacyjne gry planszowe rozwijające min. kreatywność, umiejętności logiczne i matematyczne	edukacyjne gry planszowe rozwijające min. kreatywność, umiejętności logiczne i matematyczne	edukacyjne gry planszowe rozwijające min. kreatywność, umiejętności logiczne i matematyczne
6	ekologiczno-przyrodnicze	ekologiczno-przyrodnicze	ekologiczno-przyrodnicze
7	wycieczki edukacyjne	sportowe	sportowe
8	hipoterapia	wycieczki edukacyjne	wycieczki edukacyjne
9	z eksperymentów (majsterkowanie, doświadczenia przyrodnicze)	rozwijające umiejętności uczenia się i zapamiętywania	rozwijające umiejętności uczenia się i zapamiętywania
10	artystyczne	fotografowanie	rozwijające umiejętność posługiwania się narzędziami TIK
11	dydaktyczno-wyrównawcze	dydaktyczno-wyrównawcze	dydaktyczno-wyrównawcze
12	integracja sensoryczna	z eksperymentów (majsterkowanie,	z eksperymentów (majsterkowanie,

		doświadczenia chemiczne, fizyczne)	doświadczenia chemiczne, fizyczne)
13	EEG Biofeedback	EEG Biofeedback	EEG Biofeedback
14	promowanie zdrowego stylu życia	promowanie zdrowego stylu życia	fotografowanie

Wskaźnik 7 Dodatkowa aktywność szkoły w okresie wakacji

Szkoły wchodzące w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie w ostatnich latach nie prowadziły żadnych aktywności w okresie ferii zimowych i wakacji.

W Zespole Szkół w Górninie w okresie wakacji prowadzone są zajęcia z dziećmi i młodzieżą.

Wskaźnik 8 Organizacja wydarzeń promujących naukę

Uczniowie biorą udział w licznych konkursach o charakterze przedmiotowym, artystycznym i sportowym na etapie szkolnym i pozaszkolnym, a także w działaniach związanych z polsko-niemiecką współpracą młodzieży.

Wskaźnik 9 Zapotrzebowanie uczniów na zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe zgodnie z definicją z wytycznych dot. Edukacji

W szkole jest zapotrzebowanie na innowacyjne zajęcia rozwijające takie kompetencje jak:

- a) porozumiewanie się w językach obcych,
- b) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne,
- c) kompetencje informatyczne,
- d) umiejętność uczenia się,
- e) kompetencje społeczne ,
- f) inicjatywność, przedsiębiorczość, kreatywność.

Wskaźnik 10 Rodzaje specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

W szkole uczą się uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikających z:

- a) zaburzeń (np. rozwojowych, obniżonych możliwości intelektualnych, wad wymowy, wad słuchu, wad wzroku),
- b) niepełnosprawności,

- c) niedostosowania społecznego albo zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- d) zaburzeń w funkcjonowaniu emocjonalno-społecznym,
- e) specyficznych trudności w uczeniu się, w tym niepowodzeń edukacyjnych,
- f) zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi.

Wskaźnik 11 Forma doradztwa edukacyjnego w szkole oferowanego uczniom

W szkole prowadzone jest doradztwo zawodowe przez doradcę zawodowego psychologa, pedagoga oraz wychowawców klasowych, doradztwo ma następującą formę:

- a) dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej warsztaty grupowe (poziom dostosowany do wieku dzieci np. pokaz filmów o różnych zawodach, zaproszenie osób o różnych profesjach),
- b) dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej warsztaty grupowe,
- c) dla uczniów gimnazjum doradztwo indywidualne,
- d) dla uczniów gimnazjum warsztaty grupowe,
- e) dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych warsztaty grupowe,
- f) dyżur doradcy (1 godzina w tygodniu).

Wskaźnik 12 Zaplecze infrastrukturalne

1) SOSW w Rydzynie dysponuje następującym zapleczem infrastrukturalnym:

- a) biblioteka,
- b) sala gimnastyczna,
- c) boisko,
- d) siłownia
- e) pracownie komputerowe
- f) tablice multimedialne,
- g) pracownia przyrodnicza
- h) pracownia gospodarstwa domowego
- i) sala doświadczania świata,
- j) Radosna Szkoła
- k) plac zabaw

l) sala integracji sensorycznej

2) Zespół Szkół w Górznie dysponuje następującą bazą dydaktyczną:

- a) pracownia komputerowa dla szkoły podstawowej
- b) pracownia komputerowa dla gimnazjum
- c) tablica interaktywna
- d) biblioteka

Wskaźnik 13 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni biologicznej

Wskaźnik 14 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni chemicznej

Wskaźnik 15 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni fizycznej

Wskaźnik 16 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni geograficznej

Wskaźnik 17 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni matematycznej

Wskaźnik 18 Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni specjalistycznej

Wskaźnik 19 Zapotrzebowanie na doskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej

W szkole potrzebne jest przeszkolenie nauczycieli z następujących obszarów:

- a) nauczanie oparte na metodzie eksperymentu,
- b) wykorzystania narzędzi TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w prowadzeniu zajęć,
- c) kształtowania właściwych postaw wśród uczniów dotyczących: kreatywności, innowacyjności, motywacji i pracy w grupie,
- d) studia podyplomowe (przyroda/ fizyka, integracja sensoryczna, itp)

4. Wnioski i rekomendacje rozwojowe

4.1. Analiza wyników diagnozy

4.1.1. Zajęcia pozalekcyjne

W szkole prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne, przy czym znaczną ich część stanowią zajęcia wyrównawcze. Zajęcia pozalekcyjne są w większości zajęciami powiązаныmi z danym przedmiotem szkolnym, poza kółkiem turystycznym oraz Szkolnym Klubem Europejskim stosunkowo mało jest zajęć interdyscyplinarnych oraz zajęć związanych z bezpośrednim doświadczaniem świata. Szkoła do tej pory nie prowadziła dodatkowych aktywności w ramach wakacji letnich i ferii. Aktywności promujące naukę mają różnorodny charakter (konkursy przedmiotowe, artystyczne, sportowe-szkolne i pozaszkolne, polsko-niemiecka wymiana młodzieży).

4.1.2. Doksztalcanie kadry pedagogicznej

Kadra pedagogiczna Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie posiada wykształcenie kierunkowe, wielu pedagogów ma kwalifikacje do nauczania dwóch, a nawet trzech przedmiotów. Ponadto szkoła stara się doskonalić zawodowo nauczycieli uwzględniając zmiany programowe w szkolnictwie. Mimo fachowości kadry pedagogicznej wskazane zostały wymagania doksztalcania w następujących obszarach:

- a) nauczanie oparte na metodzie eksperymentu
- b) wykorzystania narzędzi TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w prowadzeniu zajęć
- c) kształtowania właściwych postaw wśród uczniów dotyczących: kreatywności, innowacyjności, motywacji i pracy w grupie,
- d) prowadzenie zajęć specjalistycznych (rewalidacyjno-terapeutycznych).

4.1.3. Baza dydaktyczna

Baza sprzętowa szkoły wymaga znacznego doposażenia. Na ten moment SOSW w Rydzynie oraz szkoła w Górnicy dysponują trzema tablicami multimedialnymi, co znacznie ogranicza możliwość przeprowadzenia zajęć wykorzystując nowoczesne technologie. Szkoły posiadają sale komputerowe, ale minimum w jednej konieczna jest wymiana sprzętu na nowszy. W pracowniach przedmiotowych brakuje podstawowego wyposażenia umożliwiającego realizację doświadczeń/pokazów zgodnie z podstawą programową i zwiększającego efektywności nauki.

4.1.4. Doradztwo zawodowe

W szkole prowadzone jest doradztwo zawodowe dla szkoły podstawowej w wystarczającym zakresie. Natomiast w przypadku zajęć w gimnazjum konieczne jest zwiększenie wymiaru godzin doradztwa indywidualnego.

4.2. Wskazania, zagrożenia i rekomendacje

Analiza materiału badawczego wykazała potrzeby w zakresie rozszerzenia oferty szkoły o dodatkowe zajęcia służące lepszemu przygotowaniu uczniów do kolejnych etapów kształcenia, poruszania się na rynku pracy oraz kształtowania umiejętności społecznych. Zagrożenia w trwałości projektu wiążą się głównie z brakiem możliwości precyzyjnego ustalenia grupy docelowej w końcowym etapie projektu- ze względu na wahania demograficzne oraz z wynikające z faktu, iż trudno przewidzieć ilu uczniów z niepełnosprawnościami trafi do placówek w trakcie trwania projektu. Diagnoza wskazuje również na potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz niezbędne doposażenie dydaktyczne szkół. Wskazania i rekomendacje zostały przedstawione zgodnie ze zdefiniowanymi celami diagnozy.

4.2.1. Zapotrzebowanie uczniów na różnorodne zajęcia pozalekcyjne

Przedmioty przyrodniczo-matematyczne należą do trudnej dziedziny nauki- a przez uczniów niepełnosprawnych intelektualnie, niesłyszących i słabosłyszących odbierane są jako nieprzydatne i oderwane od rzeczywistości. Słabsza zdolność koncentracji uwagi, wyobraźni przestrzennej, spostrzegania oraz osłabione procesy pamięci u tych uczniów powodują, iż nauczyciel musi sięgać po takie metody i formy pracy, aby zmotywować zachęcić wychowanków do nauki tych przedmiotów, a przede wszystkim ułatwić im przyswajanie wiedzy i nabywanie umiejętności. Rozwój dzieci niepełnosprawnych intelektualnie bardzo często zatrzymuje się na poziomie myślenia konkretno-obrazowego. Mają one bardzo zaburzone myślenie abstrakcyjne oraz słowno-pojęciowe. Kłopoty sprawia im abstrahowanie, uogólnianie, tworzenie pojęć, wnioskowanie i przewidywanie (myślenie konkretno-obrazowe). Należy zatem te zaburzone sfery usprawniać i najlepiej jest robić to w ulubionej przez uczniów formie i małych grupach (2-5 uczniów).

Celem wyrównywania poziomu edukacyjnego uczniów należy najpierw wyeliminować trudności uniemożliwiające im poszerzenie wiedzy w zależności od zaburzeń rozwojowych i braków edukacyjnych. Dotyczy to zajęć o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym, ale również zajęć wyrównawczych-przedmiotowych dających możliwość uzupełnienia, poszerzenia i przypomnienia wielu zagadnień z podstawy programowej. W programie zajęć pozalekcyjnych należy również uwzględnić realizację zajęć pozalekcyjnych o tematyce dostosowanej do zainteresowań uczniów, jednocześnie poszerzające ich wiedzę z przedmiotów podstawy programowej. Zajęcia te przyczynią się do kompleksowego rozwoju intelektualnego, osobowościowego i fizycznego uczniów np. ekologiczno-przyrodnicze, rozwojowe gry edukacyjne, zajęcia związane ze zdrowym trybem życia w tym ogólnorozwojowe inne niż na lekcjach wychowania fizycznego.

Równie istotnym zagadnieniem jest rozwijanie u uczniów kompetencji o kluczowym znaczeniu dla dalszej edukacji oraz podjęcia zatrudnienia. Przeprowadzona diagnoza wykazała konieczność uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej szkoły o zajęcia zachęcające uczniów do nauki przedmiotów ścisłych i technicznych, wprowadzenie zajęć nastawionych na kształtowanie kompetencji społecznych i rozwijających przedsiębiorczość oraz kreatywność. Szczególny nacisk należy położyć na zajęcia rozwijające zdolność logicznego myślenia, rozumowania, wykorzystania wiedzy w praktyce, aby podwyższyć kompetencje uczniów z przedmiotów matematyczno- przyrodniczych.

Podstawowa wiedza z dziedziny nauk przyrodniczo-matematycznych ich zrozumienie i nabycie bezpiecznego zachowania się wobec różnych substancji i zjawisk występujących w środowisku- wpaja

uczniom wiadomości oraz kształtuje umiejętności praktyczne, które stanowią podstawę nie tylko do kształcenia w następnych etapach edukacyjnych, ale także wyposażą uczniów w takie kompetencje kluczowe, które są potrzebne do samodzielności i zaradności w życiu dorosłym oraz zawodowym.

4.2.1.2. Formy zajęć pozalekcyjnych

Bazując na wieloletnim doświadczeniu wiemy, że pobudzanie ciekawości badawczej poprzez stosowanie aktywizujących metod obserwacji i eksperymentu u uczniów niepełnosprawnych przynosi zadowalające efekty kształcenia. Główna zaleta tych metod polega na doskonaleniu umiejętności przydatnych nie tylko podczas lekcji, ale również w codziennym życiu, np. umiejętności wyciągania wniosków, myślenia analitycznego i krytycznego, łączenia zdarzeń i faktów w związku przyczynowo-skutkowe, umiejętności zachowania się nowej sytuacji, komunikatywności (werbalnej i niewerbalnej), dyskusowania, kreatywności, umiejętności organizowania własnego warsztatu pracy, planowania czasu pracy.

Metoda obserwacji i eksperymentu w naukach przyrodniczych może być stosowana tylko w przypadku posiadania odpowiedniego sprzętu i szkła laboratoryjnego niezbędnego do przeprowadzania doświadczeń. Szkoła nasza nie posiada tak bogatego wyposażenia pracowni przyrodniczej, a brak kompletności zestawu uniemożliwia przeprowadzenia wielu ciekawych doświadczeń i eksperymentów z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Uczniowie często domagają się przeprowadzania eksperymentów, dlatego należy zrobić wszystko aby umożliwić im zdobywanie wiedzy i kluczowych kompetencji w ten sposób.

Ważne jest wspomaganie rozwoju intelektualnego uczniów poprzez doskonalenie umiejętności skutecznego uczenia się, która jest przydatna w szkole i w zdobywaniu codziennej wiedzy ogólnej, rozwija twórcze myślenie i pamięć, ćwiczy koncentrację i chęć zdobywania wiedzy. Konieczne jest uwrażliwienie uczniów na złożoność procesów zachodzących w przyrodzie i technice. Należy nauczyć ich, że etap poszukiwania jest równie istotny jak znalezienie odpowiedzi na zadane pytanie. Zajęcia powinny mieć charakter praktyczny, uczeń powinien na nich wykonywać doświadczenia, eksperymenty, tworzyć własne konstrukcje i projekty. Konieczne jest wykorzystywanie różnorodnych metod dydaktycznych na wszystkich rodzajach zajęć pozalekcyjnych, np.

- a) nauka oparta o metodę eksperymentu,
- b) wykorzystanie narzędzi TIK,
- c) działania praktyczne,
- d) praca w grupie,
- e) techniki pamięci,
- f) gry i zabawy,
- g) symulacja,
- h) pokazy i występy sceniczne,
- i) wdrażanie innowacyjnych programów zajęć,

j) realizacja projektów edukacyjnych,

k) wprowadzanie nowoczesnych środków przekazu, które są bliskie młodym ludziom.

Zajęcia powinny być realizowane nie tylko jako standardowe zajęcia po szkole, ale również przybierać inne formy, np.:

a) realizacja projektów edukacyjnych,

b) wydarzenia w szkole o charakterze edukacyjnym np. festiwale,

c) półkolonie,

d) obozy

e) wycieczki szkolne (kino, instytucje o charakterze edukacyjnym, muzea),

f) zielone szkoły,

g) spotkania ze znanymi ludźmi.

4.2.1.3. Zapewnienie pomocy dydaktycznych

Użycie na zajęciach innych metod pracy niż na lekcjach, odejście od schematu „tablicy i kredy” wymaga zastosowania różnorodnych pomocy dydaktycznych na wszystkich rodzajach prowadzonych zajęć. Nauczyciel powinien dysponować budżetem na zakup pomocy dydaktycznych, zgodnych z programem wdrażanym na danych zajęciach.

4.2.2. Baza dydaktyczna

Niezbędne jest polepszenie bazy dydaktycznej i wyposażenia szkół w sprzęt i urządzenia przydatne na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych. Przede wszystkim dotyczy to pracowni przedmiotowych by możliwa była praca z uczniem oparta o metodę eksperymentu. Funkcjonalny i sprawny sprzęt zdecydowanie podniesie atrakcyjność i jakość prowadzonych zajęć i wpłynie pozytywnie na osiągnięcia dydaktyczne szkoły.

Szczegółowa analiza została przedstawiona zgodnie z inwentaryzacją posiadanego przez szkoły wyposażenia oraz uwzględnia opinie: uczniów, nauczycieli, kadry zarządzającej, rodziców/opiekunów prawnych uczniów.

4.2.3. Doksztalcanie kadry pedagogicznej

Podniesienie efektywności nauczania jest elementem niezbędnym do poprawy poziomu edukacji uczniów oraz uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej szkoły. Spośród różnych czynników, mających wpływ na jakość i efektywność pracy szkoły, najważniejszym jest stały rozwój dydaktyczny kadry przez cały okres ich aktywności zawodowej. Istotnym również jest otwartość nauczycieli na oczekiwania i potrzeby uczniów oraz nowe sposoby przekazywania wiedzy. Kadra pedagogiczna szkół posiada wykształcenie kierunkowe, wielu pedagogów ma kwalifikacje do nauczania dwóch, a nawet trzech przedmiotów. Ponadto szkoła stara się doskonalić zawodowo nauczycieli uwzględniając zmiany programowe w szkolnictwie. Mimo fachowości kadry pedagogicznej wskazane zostały wymagania doksztalcania w następujących obszarach:

- a) nauczanie oparte na metodzie eksperymentu
- b) wykorzystania narzędzi TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w prowadzeniu zajęć
- c) kształtowania właściwych postaw wśród uczniów dotyczących: kreatywności, innowacyjności, motywacji i pracy w grupie.
- d) prowadzenie zajęć specjalistycznych (rewalidacyjno-terapeutycznych).

4.2.4. Doradztwo zawodowe

Właściwie prowadzone zajęcia z doradztwa zawodowego motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych, szczególnie niepełnosprawnych. Obowiązujące od niedawna reforma szkolnictwa, nakładają na młodzież już w III klasie gimnazjum wymóg wyboru ściśle wyspecjalizowanej ścieżki edukacji. Tymczasem większość uczniów nie wie, co chce robić w życiu. Perspektywa podjęcia tak poważnej decyzji w gimnazjum, zdecydowanie uzasadnia konieczność znacznej intensyfikacji szkolnego doradztwa zawodowego już na III etapie edukacyjnym. Celem zwiększenia efektywności doradztwa zawodowego i pomocy uczniom w dokonaniu właściwego wyboru należy zwiększyć ilość wymiaru godzinowego pracy doradców zawodowych.